

Piotr Kasprzyk, Zenon Baranowski, *Parafialna rada do spraw ekonomicznych*, Sandomierz 2001, ss. 136.

Na 9890 parafii (w tym 638 zakonnych) istniejących w 42 diecezjach, na które podzielona jest Polska, tylko w co czwartej jest świecka rada ekonomiczna¹. Stan taki może budzić zaniepokojenie. Przede wszystkim dlatego, że wskazuje na letarg katolików świeckich, których rola została tak bardzo uwypuklona przez Sobór Watykański II. Nie tak dawno mogliśmy przeczytać w prasie, że Kościół Katolicki w Niemczech jest drugim pracodawcą. Na Zachodzie Europy nikogo nie dziwi zaangażowanie Kościoła w takie sfery życia, jak chociażby oświata, zdrowie czy też kultura. Z natury rzeczy “ciężar” takiej aktywności musi spoczywać na osobach świeckich, duchowni, poświęcając się duszpasterstwu, z konieczności muszą takie formy działalności pozostawić laikatowi.

Pobudzeniu udziału świeckich w życiu Kościoła ma na pewno służyć obowiązek zawarty w kan. 537 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r., powołania w każdej parafii rady do spraw ekonomicznych². Prawnym aspektem funkcjonowania takich rad została poświęcona recenzowana pozycja. Składa się ona z dwóch części. W pierwszej z nich zawarto uregulowanie takiej rady w prawie powszechnym, czyli Kodeksie Prawa Kanonicznego i Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich. Stan *de lege lata* poprzedzony został obszernymi wywodami historycznymi przedstawiającymi dawne organy współuczestniczące w zarządzie dobrami kościelnymi. W części drugiej przedstawiono natomiast uregulowanie takiej rady

¹ Dane zaczerpnięto z tygodnika “Przeгляд” z 26 listopada 2001, s. 17.

² Zgodnie z kan. 537 “W każdej parafii powinna być rada do spraw ekonomicznych, która rządzi się nie tylko przepisami prawa powszechnego, lecz także normami wydanymi przez biskupa diecezjalnego. Wierni zgodnie z tymi normami świadczą proboszczowi pomoc w administrowaniu dobrami parafialnymi, z zachowaniem przepisu kan. 532”.

w polskim prawie partykularnym. Układ tej części jest taki sam jak i pierwszej, czyli na początku przedstawiono rys historyczny instytucji, a następnie stan *de lege lata*. Do pracy dołączono także aneks obejmujący wydane przez biskupów diecezjalnych statuty parafialnych rad do spraw ekonomicznych (takie statuty wydano w diecezjach: tarnowskiej, płockiej, koszalińsko - kołobrzeskiej, opolskiej, gliwickiej, kieleckiej, toruńskiej, pelpińskiej, gnieźnieńskiej, elckiej, łowickiej). Umieszczono także ramowy statut parafialnej rady do spraw ekonomicznych oraz wzory umów cywilnoprawnych, które mogą okazać się pomocne w pracach rady, są to: dzierżawa gruntu, najem nieruchomości lub jej części na cele użytkowe, umowa o dzieło, umowa pożyczki, umowa zlecenia, umowa o pracę. Umieszczono także dwie prośby: o zezwolenie na zbycie (nabycie) majątku kościelnego oraz prośba o zezwolenie na budowę kościoła lub innego budynku.

Duża wartość recenzowanej pracy wynika przede wszystkim z faktu, iż dotyczy ona problematyki wyraźnie zaniedbanej przez kanonistykę. Z całą pewnością monografia została wydana we właściwym czasie. Po 1989 r., kiedy to katolicy w Polsce mogą bez przeszkód brać udział w życiu Kościoła, nastąpił gwałtowny wzrost zaangażowania świeckich w działalność różnego rodzaju ruchów i stowarzyszeń katolickich. Zgodnie z badaniami socjologicznymi, takich osób jest ponad 1,5 mln³. Z pewnością w wielu przypadkach są to dane jedynie "na papierze", nie ulega jednak wątpliwości, iż z biegiem lat rola świeckich w polskim Kościele będzie wzrastać. Stąd też krąg potencjalnych czytelników recenzowanej pozycji wydaje się być bardzo duży. Dobrze się zatem stało, iż autorzy podjęli duży trud i opublikowali niniejszą książkę.

W pracy brakuje jednak odpowiedzi na kilka pytań. Po pierwsze dlatego, mimo że powołanie takiej rady jest obligatoryjne, jedynie 11 diecezji posiada odpowiednie normy partykularne. Wy tłumaczenie, iż winna jest temu bierność katolików świeckich, jest prawdziwe, ale jedynie w części. Praca adresowana jest również do katolików świeckich, należałoby zatem bardziej przystępnie wyjaśnić niektóre kwestie. I tak np. w kilku miejscach wykazano, iż normy

³ Por. A. Petrowa-Wasilewicz, *Leksykon ruchów i stowarzyszeń w Kościele*, Warszawa 2000, s. 9.

prawa partykularnego dotyczące rad są niezgodne z Kodeksem Prawa Kanonicznego, a zatem nieważne⁴. Występowanie takiego zjawiska winno być poddane bardziej szczegółowej analizie. W pracy brakuje również danych co do praktycznej działalności tych rad. Ponadto celowe byłoby umieszczenie postulatów *de lege ferenda* dotyczących prawnego uregulowania parafialnych rad do spraw ekonomicznych, zarówno w prawie powszechnym, jak i partykularnym.

Poczynione uwagi w niczym nie umniejszają wartości pracy, która jest jedną z niewielu pozycji w języku polskim omawiających skomplikowane zagadnienie dotyczące parafialnych rad do spraw ekonomicznych. Z pewnością pozycja spotka się z dużym zainteresowaniem duchowieństwa, a przede wszystkim tych osób świeckich, które chcą brać aktywny udział w życiu Kościoła. Wypada mieć także nadzieję, iż zapoczątkuje ona dalsze badania nad radami parafialnymi do spraw ekonomicznych.

Grzegorz Jędrejek

⁴ Np. autorzy zwracają uwagę (s. 51 i n.), iż “statut 715 synodu koszalińskiego postanawia, że radę należy ustanowić «w razie potrzeby». Przepis ten jest sprzeczny z dyspozycją kan. 537 i tym samym nieważny”.